

Zápis z predrokovania Programu starostlivosti o CHKO Poľana Masarykov dvor

Pstruša, 11. 2. 2025

Zúčastnení:

Správa CHKO Poľana: V. Fabriciusová, P. Potocký, V. Hrúz, L. Miňová, J. Krnáč, J. Bariak
Slovenský zväz včelárov: M. Sýkora, D. Holík
Agrosev s. r. o.: R. Malatinec
Agro Poniky: P. Mikulina
PD Hrochoť: S. Šimko
Slovenská poľnohospodárska a potravinárksa komora: B. Horniak
PD Badín: M. Haško
PD Očová: K. Drdolová, J. Petruš
Ostrovid s.r.o.: J. Ostrolúcky
JHR: J. Ďurica
Farma Zlatý vŕšok: J. Zvara, J. Zvara

1. Úvod a privítanie

V. Fabriciusová uvítala zúčastnených, predstavila zámer stretnutia k PS o CHKO Poľana. Vyzvala prítomných, aby vzniesli pripomienky k dokumentu z pohľadu obhospodarovateľov TTP v CHKO Poľana a to najmä k časti opatrení a financií. Dokument bude v priebehu februára až polovice marca predrokovávaný s expertnými skupinami a verejnosťou. Koncom marca bude predložený na okresný úrad. PS prebehne procesom medzirezortného pripomienkovania a schvaľovať ho bude vláda SR.

V. Fabriciusová vyzvala poľnohospodárov o prezentáciu svojich plánov v priebehu 5 – 10 rokov a to najmä na lokalitách Príslopy (treba určiť, či bude lokalita ponechaná na zarastanie), Hrochotská dolina, Iviny (udržanie TTP z dôvodu svahovitosti terénu a rizika zosuvu pôdy, nedostatku vody, zachovania biodiverzity), Šajbianska Bukovina, Javorinka.

Správa CHKO Poľana nebude podporovať vynakladanie prostriedkov na čistenie TPP, na ktorých sa nebude v budúcnosti páť a ktoré sa nebudú obhospodarovať.

P. Potocký prezentoval nelesné EFP. Väčšina nelesných porastov, ktoré sa považujú za najcennejšie sú travinno-bylinné biotopy poloprirodného charakteru. Najdôležitejším EFP sú mezofilné trávne porasty (ovsíkové lúky, pasienky, aluviálne lúky - 1200 ha je ich najviac). Sú to biotopy, ktoré sú ohrozené a ich výmera sa znižuje. Reálny cieľ je zachovať TTP na úrovni 80% z využívaných TTP (v ÚEV) a 60% zo súčasnej výmery celkovo využívaných TTP v CHKO Poľana pri zachovaní súčasnej výmery nelesných travinno-bylinných biotopov. Ďalej informoval o už zapracovaných pripomienkach:

Z kapitoly „Zásady starostlivosti a využívania územia“ boli **odstránené termíny kosieb**, kosbu na 10% pôdneho bloku je „povinné“ nahradila za „vhodné“ **posunúť na neskorší termín**. Pri odstraňovaní nedopaskov sa odstránila podmienka **2x ročne** a doplnili sa **nedopasky do 5%** plochy pôdneho bloku sú akceptovateľné z dôvodu zachovania biodiverzity. Na vlhkomylných lúkach (slatiny a prameniská) len **kosiť a obmedziť** pasenie, napájanie a vchádzanie hospodárskych zvierat.

Vysvetlil, že Správa CHKO Poľana na základe žiadosti podanej na okresný úrad vie vystaviť potvrdenie obhospodarovateľovi TTP v ÚEV alebo CHKO o ponechaní nedopaskov ako aj o vhodnosti posunu termínu kosby z dôvodu zlepšovania stavu biodiverzity.

2. Vznesené pripomienky a návrhy

- Vyhnúť sa v dokumente termínom a doplniť odvolanie na platný strategický plán a Národný lesnícky plán.
- Správa CHKO Poľana navrhuje aby MŽP SR v súčinnosti MPaRV SR prijali opatrenia na základe ktorých bude PPA akceptovať výrubu na TTP podmienených kladným stanoviskom Správy CHKO Poľana.
- Správa CHKO Poľana v prípade výrubov drevín na TTP na základe žiadosti užívateľa poľnohospodárskej pôdy vykoná inventarizáciu drevín a ich označenie na ponechanie. Stanovisko bude podkladom pre PPA. Obhliadka terénu bude vykonaná na základe poskytnutého návrhu užívateľa, v ktorom zdefiniuje (presnou lokalizáciou v mapových prílohách), ktoré prvky majú

ostať na ponechanie.

- V priebehu platnosti PS Správa CHKO Poľana v súčinnosti s užívateľom poľnohospodárskej pôdy objektívne posúdi danú parcelu z pohľadu dostupnosti a obhospodarovania technikou a vydá potvrdenie o ponechaní nedopaskov - 20% ponechania nedopaskov z výmery LPIS alebo pastevného komplexu potrebných z pohľadu ochrany prírody. V prípade, výskytu invázijských druhov bude súčinnosť s užívateľom promptnejšia.
- Pripustiť alternatívu vytvárania trvalých oplôtkov (elektrických) na biotopoch, aj tých ktoré sú na dotáciách a to na základe požiadavky užívateľa o podporné stanovisko Správy CHKO Poľana.
- Otvoriť diskusiu na predrokovani PS s Lesmi SR 18. 2. 2025 ohľadom mechanizmu poskytnutia dreva pre potreby miestnych obyvateľov.
- Poľnohospodári navrhujú v PS ošetriť dohody medzi poľnohospodárskymi a lesníckymi subjektami ohľadom využívania lesných a poľnohospodárskych pozemkov predovšetkým v súvislosti s poškodzovaním TTP pri približovaní dreva, vytváraní lesných skladov.
- Doplniť: Zabezpečenie PR, osvetu a informovanie verejnosti pri ťažbe dreva.
- V opatrení 5.2.1. doplniť vytváranie produktov prírodného turizmu v oblasti chovu v spolupráci so Slovenským zväzom včelárov.
- Vytipovať lokality pre „včelie kempy“ pod podmienkou súhlasu vlastníkov a užívateľov pozemku a PPA.
- Určiť typ chovu hospodárskych zvierat na ďalších 10 rokov.
- V súčinnosti s turistickými a športovými organizáciami pripraviť opatrenia k regulatívu zakladania ohnísk a vhodných lokalít na kempovanie (Kalamárka).
- Vložiť do rizík rozvoja turizmu stret záujmov medzi turistami a ovčiarskymi psami.
- Prítomní môžu zaslať ďalšie pripomienky do konca marca 2025.

DISKUSIA:

Pri obhospodarovaní TTP sa identifikovali nasledovné problémy: slabá podpora poľnohospodárstva a chovu hospodárskych zvierat, nedostatok pracovných síl, ak chceme dosiahnuť 60% zachovania TTP zo súčasnej výmery CHKO musíme teda prijať opatrenia navrhnuté v PS.

V. Fabriciusová doplnila informáciu, že akceptácia oplôtkov bola pravedpodobne riešená v novele zákona o ochrane prírody a krajiny v II. a III. stupni ochrany. Správa na základe posúdenia povolila jeden trvalý oplôtok (košiara) na lokalite Príslopky. Oplotenie celých pasených lokalít je vhodné a prijateľné z pohľadu ochrany prírody a biotopov a takto oplotené lokality by nemali byť neakceptované a vyhadzované z dotácií podobne ako plochy trvalo oplotených košiarov, keďže takto k poškodzovaniu TTP nedochádza.

J. Ďurica uviedol, že mokrade a brehový porast sú pri obhospodarovaní TTP problematické. Pri manažmente brehového porastu, potrebuje súhlas SVP š. p. nakoľko patrí do správy povodia Hrona.

M. Haško uviedol, že od roku 2025 by sa mali podporovať aj podmäčkané plochy.

V. Fabriciusová potvrdila, že ŠOP SR v súčinnosti s MŽP SR a MPaRV SR pripravila inventarizáciu mokradí ako podklad pre PPA. Pri brehových porastoch platí vodný zákon a Správa CHKO Poľana vo veci zásahu do brehových porastov nemôže zasiahnuť. Pokiaľ ide o orez drevín, ten nie je posudzovaný ako výrub (vřby orezávanie na hlavové vřby). Správa CHKO Poľana bude riešiť problematiku na individuálnych stretnutiach so spoločnou obhliadkou s povodím Hrona. Správa CHKO Poľana podporí výrubu v rámci CHKO Poľana po posúdení a vyznačení stromov na ponechanie s následným využívaním pasením a kosením.

J. Zvara uviedol, že je za zachovanie krajnotvorby. Problém z pohľadu vyhadzovania z dotácií vidí na Kalamárke (viac ako polovica pozemku sú skaly) a Vrchdetve (široké medze).

V. Fabriciusová doplnila, že minulý rok bol pripravený návrh krajinných prvkov, ktoré sa majú ponechať. PS o CHKO Poľana sa jednoznačne stavia za to, aby boli prvky (kamenice, obnažená hornina), ktoré sú súčasťou TTP alebo LPIS ponechané.

V. Fabriciusová vysvetlila na základe podnetu J. Ďuricu, že určovanie výmer najcennejších území sa pripravovalo v úzkej spolupráci s Lesmi SR. Lesníci pri Programoch starostlivosti o les nemali zásadné pripomienky k bezzásahu, nakoľko sa jedná o ochranné lesy. 90% porastov sa môže rúbať nakoľko ide o hospodárske lesy. Téma je určená na prerokovanie s lesníkmi.

M. Haško upozornil na nedostatočnú komunikáciu ohľadom oznamovania ťažby a skladovania dreva zo strany lesníckych subjektov.

D. Holík predstavil činnosť Slovenského zväzu včelárov a problematiku chovu včiel v okolí Poľany. V PS sa zamerával na manažment veľkých šeliem a zníženie počtu stavov. Voči medveďovi vyvíjajú ochranné opatrenia (ohradníky, fotopasce). Z rezortu MŽP SR majú veľmi slabú podporu, ktorú kompenzujú

z prostriedkov EÚ v rámci technickej pomoci. Tieto prostriedky majú byť však využité na rozvoj včelárstva a nie na ochranné opatrenia. Tento rok včelári nemali také škody ako po uplynulé roky.

Slovenský zväz včelárov vidí priestor na spoluprácu v oblasti monitoringu kvality životného prostredia. (analýza nektáru, peľu) rozvoja turistického ruchu – agroturistiky. Včelárstvo je trend súčasnosti (zdroj kvalitných zdravých potravín, apiterapia, apituristika). Venujú sa mu mladí ľudia, ženy, vysokoškolsky vzdelaní včelári, ktorí vytvárajú silný potenciál pre projekty. Upozornil na zmenu znáškových pomerov. Poprosil poľnohospodárov a výsev rastlín podporujúcich medonosnú pastvu a podporu včiel.

V. Fabriciusová reagovala na manažment veľkých šeliem. ŠOP SR pripravuje v tejto oblasti projekt, ktorý rieši pordobný výskum rôznych aspektov a prípadnú následnú reguláciu medvedov. Chýba nám med z horských a podhorských oblastí. Navrhuje vytvoriť včelie kempy, ktoré budú ošetrené dohodou medzi užívateľmi TTP a včelármi. (Javorinka, Úplaz)

V diskusii bola otvorená otázka vytvárania ohnísk. V PS je uvedené opatrenie na vytvorenie protipožiarneho plánu pre CHKO, kde sa môžu uviesť pravidlá zakladania ohnísk. TU Zvolen a Lesy SR majú vytipované územia s vysokým rizikom požiarov. V tejto téme je potrebná osвета prostredníctvom stráže prírody a lesnej stráže a pre všetky vekové kategórie.

J. Bariak doplnil, že v CHKO platí II. stupeň ochrany, kde nie je zakázané zakladať ohne na lúkach. Zakázané je zakladať oheň v lese, kde si túto skutočnosť riešia lesnícke subjekty.

Plány obhospodarovateľov v priebehu 5 – 10 rokov:

M. Haško – pasenie, kosenie porastov už v máji.

K. Drdolová - PD Očová posúva termíny kosieb od mája. Podarilo sa im pokosiť väčšinu lúk. Časť lúk kosili aj druhou kosbou. Rozširujú sa plochy kosieb o Hradné lúky.

R. Malatinec – na Kalamárke dochádza ku kolízii záujmov medzi obhospodarovateľom a turistami. V rámci dobrovoľnej stráže sa budeme snažiť o osvetu s vlastníkmi a užívateľmi na vytipovaných lokalitách.

S. Šimko – za rok 2024 sa zvýšili stavy, chcú naďalej pásť v Hrochotskej doline. Kapacity ich pustia do 400 kusov dobytky. Problém vidia v napájaní, kde pri uvedených počtom môžu zanechať rozbahnené brehy. Povolenie z okresného úradu majú do roku 2030. Najviac problematická lokalita z pohľadu čistenia je Hrochotská Bukovina.

Zapísala: L. Miňová

Overil: V. Fabriciusová